

УДК 7.012:766

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПЛАКАТІВ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

СКЛЯРЕНКО Наталія^{1,2}, МОСТОВА Анастасія²

¹ Луцький національний технічний університет, Луцьк, Україна

² Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
nata_skliarenko@ukr.net; most15102002@ukr.net

У роботі проведено аналіз стилістичних особливостей соціальних плакатів у контексті національної символіки. На прикладі зразків української плакатної графіки виявлено вплив етнічної символіки, кольорової гами та традиційного орнаменту на формування візуальних комунікацій у контексті національної культури, підкреслюючи її самобутність і культурну спадкоємність. Проаналізовано стилі соціальних плакатів, зокрема етнографічний, мінімалістичний та сучасний графічний експеримент. Окреслено значення візуальних засобів, типографіки, колористики та символіки, що використовуються для емоційного впливу на глядача.

Ключові слова: соціальний плакат, графічний дизайн, візуальна комунікація, візуальна ідентичність, культурна спадщина України, плакатне мистецтво.

ВСТУП

Соціальний плакат є одним із найефективніших засобів впливу на громадську думку та формування національних і суспільних цінностей [1]. В умовах глобалізації особливого значення набуває збереження національної ідентичності через використання традиційних візуальних елементів у графічному дизайні. Проте стандартизація візуального простору призводить до втрати унікальних національних стилів. Використання традиційних орнаментів, кольорової гами та символічних образів у соціальних плакатах є важливим засобом збереження культурної спадщини та протидії культурній уніфікації.

Українська культура має багатий візуальний фонд, що істотно впливає на соціальну думку в суспільстві. Саме тому для створення соціальних плакатів в Україні часто використовують традиційні символи, народні орнаменти, кольорові рішення та стилістичні прийоми, що ефективно інтегруються у сучасний графічний дизайн.

Глобалізація та розвиток інноваційних технологій у графічному дизайні відкривають широкі можливості для створення соціальних плакатів. Водночас надмірна уніфікація та використання стандартних шаблонів призводять до втрати національної самобутності. Тому необхідним є дослідження стилістичних особливостей соціальних плакатів у контексті національної культури, що дозволить зберегти та популяризувати візуальну спадщину.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є виявлення ключових стилістичних особливостей соціальних плакатів у контексті національної культури та їх роль у популяризації української ідентичності. Для аналізу обрано плакати, в основі яких лежать традиційні українські орнаменти, символи та етнографічні мотиви.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Соціальний плакат як жанр графічного дизайну відіграє важливу роль у формуванні суспільної свідомості та популяризації ідей. Важливим аспектом є взаємодія традиційних художніх прийомів із новітніми цифровими технологіями, що сприяє збереженню національної ідентичності в умовах глобалізації. Соціальні плакати є носіями традиційної символіки, етнографічних елементів та історичних мотивів, які знаходять своє відображення в сучасному українському графічному мистецтві. Вони демонструють як шляхи збереження традиційних національних мотивів, так і їх адаптацію до новітніх тенденцій візуальної комунікації. Це сприяє формуванню унікальної візуальної ідентичності та збереженню культурної пам'яті.

Етнографічний стиль базується на синтезі традиційних візуальних елементів (орнаменти, мотиви народного розпису, декоративні композиції) із сучасними дизайнерськими тенденціями [1]. Композиція таких плакатів часто відзначається ритмічністю та повторюваністю елементів, але не завжди є симетричною. У народних орнаментах, зокрема петриківський розпис чи вишивка, часто використовуються асиметричні елементи, що створюють динаміку композиції. Основу орнаментальних мотивів складають вишивані візерунки рушників, килимів, ліжників, де домінують геометричні та рослинні символи (рис. 1). Поєднання червоного, чорного, білого, синього та жовтого кольорів мають символічне значення та підкреслюють культурну ідентичність регіонів України [2].

Рис. 1. Зразки соціальних плакатів України в етнографічному стилі: а – «Ми не будем рабами», Марта Лешак, 2022; б – «Може я божевільна, ні боже я вільна», Валерія Харченко, 2023; в – Плакат «Воля або смерть! Я ще вернусь!», Дарія Філіппова, 2011.

Мінімалістичний стиль зводить композицію до найпростіших форм, спрощених колірних рішень та чіткої типографіки, що дозволяє зосередити увагу на основному меседжі [2]. Перенесення акценту на візуальну метафору забезпечують мінімальна кількість елементів та нестандартні композиційні рішення. Колористика відіграє важливу роль у формуванні стилістики соціального плаката. Зокрема, синьо-жовта палітра асоціюється з державністю та національною ідентичністю, тоді як поєднання червоного і чорного традиційно символізує боротьбу та історичну пам'ять [1; 3].

Рис. 2. Зразки соціальних плакатів України в мінімалістичному стилі: а – «Борітеся – поборете», Міністерство охорони здоров'я України, 2020; б – «Незалежність – це ти, Андрій Єрмоленко, 2021; в – Плакат «Я – крапля в океані», Андрій Єрмоленко, 2021.

Сучасний графічний експеримент знаходить втілення у соціальному плакаті. Технології доповненої реальності, інтерактивні елементи та цифрові ефекти створюють інноваційні інтерпретації традиційної естетики. Такий підхід дозволяє поєднувати традиційні художні техніки з сучасними технологіями. Наприклад, інтеграція QR-кодів у соціальні плакати надає можливість глядачам отримувати додаткову інформацію у вигляді відео, аудіофайлів або інтерактивних мультимедійних проєктів. Також поширеним є використання технологій AR, що оживляє зображення або додає рухомі графічні елементи, у мобільних додатках [4].

Рис. 2. Сучасний графічний експеримент у соціальних плакатах України: а, б – Плакати з всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?»,

Координаційний центр з психічного здоров'я при Кабінеті Міністерства України, 2020; в – Плакат до проекту «Культура законності», Андрій Єрмоленко, 2020.

ВИСНОВКИ

Аналіз соціальних плакатів підкреслює значну роль національних символів, етнічних орнаментів та культурної спадщини у сучасних візуальних комунікаціях. Український графічний дизайн інтегрує ці елементи для створення впізнаваних і змістовних зображень, що резонують із суспільною свідомістю. Це сприяє формуванню унікальної візуальної ідентичності та збереженню культурної пам'яті. Щоб зберегти культурну ідентичність, дизайнери часто поєднують традиційні мотиви з мінімалістичними формами або застосовують техніку мікс-медіа, що дозволяє органічно інтегрувати етнічну стилістику в сучасний візуальний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Udris, I., Udris-Borodavko, N. Evolution of artistic styles of commercial advertising posters in the context of the history of graphic design. *Вісник КНУКІМ*. 2020. Вип. 42. С. 230–239. URL: <http://arts-series-knukim.pp.ua/article/view/207661/208313> (дата звернення: 05.04.2024).
2. Прищенко С. Етностиль у рекламному дизайні: методологія та творчі стратегії. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2018. Вип. 38. С. 112-126. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/38/112-126_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf (дата звернення: 05.04.2024).
3. Плакат. Українська бібліотечно-енциклопедична термінологія: онлайн-версія. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/Плакат> (дата звернення: 05.04.2024).
4. Власюк Н. Чому вам потрібні QR-коди в маркетингу? // Marketer.ua. URL: <https://marketer.ua/ua/why-do-you-need-qr-codes-in-marketing/> (дата звернення: 05.04.2024).

SKLIARENKO N., MOSTOVA A.

STYLISTIC FEATURES OF SOCIAL POSTERS IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE

The paper analyses the stylistic features of social posters in the context of national symbolism. Using the example of Ukrainian poster graphics, the article reveals the influence of ethnic symbols, colours and traditional ornamentation on the formation of visual communications in the context of national culture, emphasising its identity and cultural continuity. The styles of social posters are analysed, including ethnographic, minimalist and modern graphic experiment. The importance of visual means, typography, colour and symbolism used for emotional impact on the viewer is outlined.

Key words: social poster, graphic design, visual communication, visual identity, cultural heritage, poster art.